

การแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงตามปัจจัยทางสังคมด้านอายุ

Variations of the tonal systems of the Southern Thai dialect of Phatthalung Province according to the sociological factor of age

ปาวเรศ วงศ์ฤๅกเวช¹ และ จอมขวัญ สุทธินนท์²

Pavaret Wongrukhavet and Jomkwan Sudhinont

Article History

Received: 2021-01-27

Revised: 2022-06-27

Accepted: 2022-06-27

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง ตามปัจจัยทางสังคมด้านอายุ โดยวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ ด้วยแนวกลศาสตร์ (acoustic phonetics) จากผู้บอกภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง 3 กลุ่มวัย ได้แก่ กลุ่มวัยสูงอายุ กลุ่มวัยกลางคน และกลุ่มวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง เกิดการแปรตามปัจจัยทางสังคมด้านอายุ โดยพบรูปแบบแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ 5 รูปแบบ ได้แก่ (1) ระบบเสียงวรรณยุกต์ 7 หน่วยเสียงดั้งเดิม (2) ระบบเสียงวรรณยุกต์ 7 หน่วยเสียง (B1=C4) (3) ระบบเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง (B4=C4) (4) ระบบเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง (B1=B4=C4) และ (5) ระบบเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง (B1=B4=DL4=C4) ซึ่งผู้บอกภาษากลุ่มวัยสูงอายวยังคงใช้ระบบเสียงวรรณยุกต์ 7 หน่วยเสียงดั้งเดิมทั้งหมด ผู้บอกภาษากลุ่มวัยกลางคนใช้รูปแบบแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) ระบบเสียงวรรณยุกต์ 7 หน่วยเสียงดั้งเดิม (2) ระบบเสียงวรรณยุกต์ 7 หน่วยเสียง (B1=C4) และ (3) ระบบเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง (B4=C4) และผู้บอกภาษากลุ่มวัยรุ่นใช้รูปแบบแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 รูปแบบ แสดงให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงจากระบบเสียงวรรณยุกต์ 7 หน่วยเสียง เป็นระบบเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ได้แก่ ธรรมชาติของภาษาและการสัมผัสภาษา

คำสำคัญ: การแปรระบบเสียงวรรณยุกต์ ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง ปัจจัยทางสังคมด้านอายุ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

M.A. student (Candidate), Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus

E-mail: pavaret.pavaret@gmail.com*Corresponding author

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

Asst. Prof., Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus

Abstract

The objective of this research was to investigate variations of the tonal systems of the Southern Thai dialect of Phatthalung according to the sociological factor of age. The tones were analyzed based on acoustic phonetics. Data were collected from three age groups of informants of the Phatthalung dialect: elderly people, middle-aged people and teenagers. The research found five variations of the tonal system of the Phatthalung dialect which occurred according to the sociological factor of age. They were 1. the traditional seven-tone system; 2. a seven-tone system ($B1=C4$); 3. a six-tone system ($B4=C4$); 4. a six-tone system ($B1=B4=C4$); and 5. a six-tone system ($B1=B4=DL4=C4$). It was found that all informants of the elderly group still used the traditional seven-tone system while informants of the middle-aged group used three variations of tonal systems: 1. the traditional seven-tone system; 2. the seven-tone system ($B1=C4$), and 3. the six-tone system ($B4=C4$). The teenage group of informants used all the five variations of tonal systems. This shows a trend toward a change from the use of the traditional seven-tone system in the Southern Thai dialect of Phatthalung to a six-tone system. The change of the tonal systems was found to be statistically significant at the level .05. The factors causing the change were the nature of language and language contact.

Keywords: tonal variation, southern Thai dialect of Phatthalung, sociological factor of age

บทนำ

ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง เป็นภาษาถิ่นย่อย (sub-dialect) ของภาษาไทยถิ่นใต้ (Southern Thai dialects) โดยใช้จังหวัดเป็นขอบเขตการแบ่ง และสำเนียงของภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงมีลักษณะที่แตกต่างจากภาษาไทยถิ่นใต้บางจังหวัด สำเนียงที่แตกต่างดังกล่าวสันนิษฐานว่าเกิดจากลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ต่างกัน

การศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงได้รับความสนใจจากนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่าน เช่น สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ และคณะ (2542, น. 5,681–5,683) ฉันทส ทองช่วย (2528, น. 116–118) เขียนบทความวิชาการ เรื่อง ภาษาไทยถิ่นพัทลุง ในหนังสือ 80 ปี โรงเรียนพัทลุง และจระพันธ์ แก้วชนะ (2531, น. 54–109) วิจัยเรื่อง ภาษาถิ่นที่ใช้ในปัจจุบัน จังหวัดพัทลุง มีความเห็นที่สอดคล้องกัน พบว่าหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงเป็นระบบ 7 หน่วยเสียงผู้วิจัยเป็นคนจังหวัดพัทลุงโดยกำเนิดและใช้ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงเป็นภาษาแม่ สังเกตพบว่า ผู้พูดคนพัทลุงวัยเด็กหรือวัยรุ่น ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงน้อยลง แต่กลับใช้คำในภาษา

ไทยมาตรฐานมากขึ้น เช่น ใช้คำว่า “เงิน” แทนคำว่า “เปี้ย” ในความหมายที่ใช้วัดราคาในการซื้อขายแลกเปลี่ยน และใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย หรือ ใช้คำว่า “โมง” หรือ “ทุ่ม” ซึ่งเป็นคำบอกเวลาแทนคำว่า “ตี” หรือใช้คำว่า “ดู” แทนคำว่า “แล” ซึ่งเป็นคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่น

นอกจากการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์แล้ว ยังพบการเปลี่ยนแปลงของระบบเสียงอีกด้วย ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่องการแปรของการออกเสียงหน่วยพยัญชนะต้นระดับไม่ก้องมีลมของผู้พูดภาษาถิ่นพัทลุงที่มีอายุต่างกัน (สุจิน แก้วกลม, 2538, น. 78–81) และบทความวิจัยเรื่อง เสียงแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวในคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามปัจจัยสังคมด้านอายุ ในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง (วิภาวี รัตนานุกุล และจอมขวัญ สุทธินนท์, 2562, น. 409–418) ซึ่งผลการวิจัยของทั้ง 2 งานวิจัยสอดคล้องกัน กล่าวคือ ผู้บอกภาษากลุ่มอายุน้อยจะใช้รูปแบบของภาษาที่หลากหลายกว่าผู้บอกภาษากลุ่มอายุอื่นแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากการแปรของภาษาเนื่องจากปัจจัยทางสังคมด้านอายุ

การศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัด

พัทลุงในอดีตเป็นการศึกษาเพื่อหาระบบและสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ โดยวิธีการศึกษาใช้การฟังเพื่อวิเคราะห์ทิศทางการเคลื่อนที่และระดับเสียงวรรณยุกต์ จากนั้นนำวิเคราะห์การแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ด้วยกล่องวรรณยุกต์ (tone box) ของเกดนี และนับจำนวนหน่วยเสียงเพื่อสรุประบบเสียงวรรณยุกต์แต่ปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีมีมากกว่าในอดีตจึงมีการนำเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์มาใช้วิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์และการตีความเชิงวิทยาศาสตร์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง Praat ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนมากกว่าในอดีต เรียกการศึกษาเสียงวรรณยุกต์แนวนี้ว่า การศึกษาแนวกลศาสตร์ (acoustic phonetics) อีกทั้งผู้วิจัยพบว่า ยังไม่มีการศึกษาการแปรเสียงวรรณยุกต์ตามปัจจัยทางสังคมด้านอายุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง ตามปัจจัยทางสังคมด้านอายุ ด้วยแนวทางการศึกษาดังกล่าว เพื่อแสดงให้เห็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่กำลังดำเนินอยู่ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง ตามปัจจัยทางสังคมด้านอายุ

นิยามศัพท์

1. การแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง เนื่องจากปัจจัยทางสังคม ทำให้คนพัทลุงมีระบบเสียงวรรณยุกต์แตกต่างกัน
2. ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง หมายถึง ภาษาที่นำมาวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้ที่คนพัทลุงใช้สื่อสารกันในพื้นที่อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุงระหว่างปี พ.ศ. 2563-2564
3. ปัจจัยทางสังคมด้านอายุ หมายถึง ตัวแปรซึ่งทำให้คนจังหวัดพัทลุงที่มีอายุต่างกันมีระบบเสียงวรรณยุกต์ในการพูดที่ต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาาระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง ในพื้นที่อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
2. ศึกษาาระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง จากผู้บอกภาษาเพศหญิง 3 กลุ่มวัย กลุ่มวัยละ 10 คน
 - 2.1 กลุ่มวัยสูงอายุ อายุระหว่าง 55-65 ปี
 - 2.2 กลุ่มวัยกลางคน อายุระหว่าง 35 ถึง 45 ปี
 - 2.3 กลุ่มวัยรุ่น อายุระหว่าง 18 ถึง 25 ปี
3. ศึกษาาระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง จากคำพยางค์เดี่ยวเท่านั้น ไม่ศึกษาจากคำหลายพยางค์หรือคำพูดต่อเนื่อง
4. วิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ด้วยแนวกลศาสตร์ (acoustic phonetics) และวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ด้วยแนวคิดกล่องวรรณยุกต์ของเกดนี

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การแปรของภาษาเนื่องจากปัจจัยทางสังคมด้านอายุ เป็นการศึกษาในเชิงภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic) เพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาอันเนื่องมาจากปัจจัยทางสังคมด้านต่าง ๆ ในงานวิจัยนี้เลือกปัจจัยทางสังคมด้านอายุ ซึ่งเป็นปัจจัยจากตัวผู้พูด โดยมีแนวคิดที่ว่าผู้พูดที่อายุต่างกัน จะมีพฤติกรรมในสังคมที่ต่างกัน ย่อมทำให้เกิดการใช้ภาษาที่ต่างกัน (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550, น. 27) ซึ่งลาบอฟ (Labov, William A., 1972 อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550, น. 39) กล่าวว่า ภาษาของคนอายุมากเปรียบได้กับภาษาอดีต ภาษาของคนอายุกลางคนเปรียบได้กับภาษาปัจจุบัน และภาษาของคนอายุน้อยเปรียบเหมือนกับภาษาอนาคต ความแตกต่างกันของภาษาที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงในเวลาเสมือน (change in apparent time) ส่วนภาวะที่นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงคือการมีรูปภาษาที่ใช้แตกต่างกันตามอายุ เรียกว่า การเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ (change in progress) โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดดังกล่าวในการอธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นกับระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง
2. แนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์ (tone box) เป็นเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ซึ่งออกแบบโดยเกดนี (Gedney, William J., 1972, p. 191-205) เครื่องมือดังกล่าว

เป็นผลจากการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในภาษาตระกูลไท (Tai) พบว่าวรรณยุกต์ในภาษาไทดั้งเดิม (Proto-Tai) มี 3 เสียงวรรณยุกต์ เรียกว่า วรรณยุกต์ A วรรณยุกต์ B และวรรณยุกต์ C เกิดในคำพยางค์เป็น และจัดคำพยางค์ตายเป็น D โดยแบ่งเป็นคำพยางค์ตายสระเสียงยาว (DL) และสระเสียงสั้น (DS) ต่อมาเกิดการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ (great tone split) จากอิทธิพลของลักษณะเสียงพยัญชนะต้น ลักษณะเสียงก้อง (voicing) ลักษณะพ่นลม (aspiration) และลักษณะการบีบเส้นเสียง (glottalization) ตามลำดับเวลา จากความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกับเสียงวรรณยุกต์เกิดขึ้นจึงออกแบบเป็นกล่องวรรณยุกต์เพื่อใช้ทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาตระกูลไท (Tai) ปรากฏตัวอย่างดังตารางที่ 1 รายการคำทดสอบการแปรของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง ซึ่งเสียงวรรณยุกต์ที่มีสัทลักษณะเหมือนกันจะเรียกว่า มีการรวมเสียงกัน ขณะที่เสียงวรรณยุกต์ที่มีสัทลักษณะที่ต่างกัน เรียกว่า มีการแยกเสียง ทำให้แต่ละพื้นที่มีจำนวนเสียงวรรณยุกต์ที่ต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การคัดเลือกพื้นที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยคัดเลือกพื้นที่อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เป็นพื้นที่เก็บข้อมูล เพื่อลดการแปรของภาษาเนื่องจากปัจจัยทางสังคมด้านถิ่นที่อยู่
2. การคัดเลือกผู้บอกภาษา ผู้วิจัยคัดเลือกผู้บอกภาษาโดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้
 - 2.1 ผู้บอกภาษาเป็นเพศหญิง โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มวัยตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในหัวข้อขอบเขตการวิจัย
 - 2.2 ผู้บอกภาษาต้องเกิดและเติบโตในพื้นที่อำเภอเมืองพัทลุง และไม่เคยอพยพย้ายถิ่นไปที่จังหวัดอื่น ยกเว้นเพื่อศึกษาต่อ
 - 2.3 ผู้บอกภาษาวัยสูงอายุจบการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และผู้บอกภาษาวัยรุ่นและวัยกลางคนจบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี
 - 2.4 ผู้บอกภาษา รวมทั้งบิดามารดาใช้ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงเป็นภาษาแม่
 - 2.5 ผู้บอกภาษาต้องมีความสมบูรณ์แข็งแรงทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง และยินยอมให้ความร่วมมือด้วยความสมัครใจ

3. การเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามโดยให้ผู้บอกภาษาจำนวน ทั้งหมด 30 คน ออกเสียงคำตามรายการคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง ซึ่งดัดแปลงจากงานวิจัยเรื่องการแปรเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสงขลา ตามตัวแปรอายุและถิ่นที่อยู่ของผู้พูด (รัชฎาภรณ์ ผลยะฤทธิ์, 2558, น. 49) จำนวน 20 คำ เป็นคำเทียบเสียงและคำเทียบเสียงคล้าย ตามตารางที่ 1 รายการคำทดสอบการแปรของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง รายการคำดังกล่าวผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) โดยคำหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำทดสอบและวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item Objective Congruence; IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่า IOC เท่ากับ 1 หมายถึง รายการคำทดสอบทั้ง 20 คำ เป็นคำในภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงและมีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ด้วยแนวคิดสัทศาสตร์ ผู้วิจัยอาศัยรูปภาพ ใช้ของจริง หรือตั้งคำถาม ให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำเหล่านั้น คำละ 3 ครั้ง เสียงคำทดสอบรวมได้จำนวนทั้งสิ้น 1,800 เสียง (1,800 ครั้ง) และบันทึกเสียงด้วยโทรศัพท์เคลื่อนที่ vivo รุ่น v11 แล้วนำมาหาค่าความถี่มูลฐานด้วยโปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง Praat

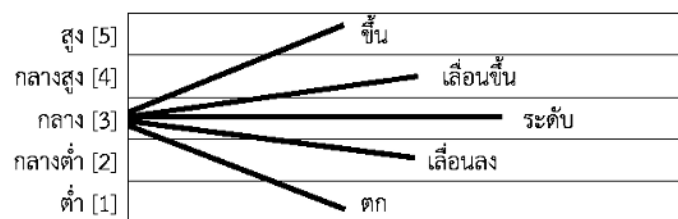
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์เสียงบันทึกจากผู้บอกภาษาด้วยแนวคิดสัทศาสตร์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐาน (fundamental frequency หรือ F0) โดยใช้เครื่องมือทางสัทศาสตร์ (ธีระพันธ์ ล.ทองคำ, 2554, น. 2) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง Praat แล้วนำค่าที่ได้ไปเปิดในโปรแกรม Microsoft Excel จากนั้นปรับค่าระยะเวลา (normalization of duration) ให้เท่ากันทุกคำ โดยวัดค่าความถี่มูลฐานทุกช่วงระยะเวลาร้อยละ 10 ของระยะเวลาในการออกเสียงคำทดสอบแต่ละคำ ระหว่างค่าความถี่มูลฐานที่ระยะเวลาร้อยละ 0 ไปจนถึงค่าความถี่มูลฐานที่ระยะเวลาร้อยละ 100 ซึ่งได้ค่าความถี่มูลฐานทั้งหมด 11 จุด แล้วนำค่าความถี่มูลฐานแปลงเป็นค่าเซมิโทน (semitone หรือ ST) เพื่อลดความแตกต่างทางสรีระของผู้บอกภาษา (ศุจิณัฐ จิตวิริยนนท์, 2558, น. 21-25) ต่อมาจึงนำค่าเซมิโทนของคำทดสอบแต่ละคำมาสร้างแผนภูมิเพื่อบรรยายสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ โดยปรับพิสัยเป็น 5 ระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถในการจำแนกระดับเสียงของมนุษย์ (กัลยา ดิงศภักดิ์, 2545, น. 121) ตามแผนภูมิที่

1 ระดับเสียงและทิศทางการเคลื่อนที่ของเสียงวรรณยุกต์ (ศุจินธุ์ จิตวิริยพันธ์, 2558, น. 65) ตามจากนั้นวิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ วิเคราะห์การแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ในผู้บอกภาษาแต่ละคนของแต่ละกลุ่มวัย ตามลำดับ โดยกำหนดให้เสียงในพยางค์ตายเป็นเสียงวรรณยุกต์ย่อย (allotone) ของเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์เป็นซึ่งเกิดแบบสลับหลัก ตามแนวคิดกล่อง

วรรณยุกต์ของเกดเนีย (Gedney, William J., 1972, p. 191-205) แล้วนำรูปแบบของระบบเสียงวรรณยุกต์มาทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-Square) เพื่อทดสอบความแตกต่างของระบบเสียงวรรณยุกต์ระหว่างรูปแบบของระบบเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมกับรูปแบบใหม่ที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และนำไปสู่การสรุปและอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

แผนภูมิที่ 1

ระดับเสียงและทิศทางการเคลื่อนที่ของเสียงวรรณยุกต์

ที่มา: ศุจินธุ์ จิตวิริยพันธ์, 2558, น. 65

ตารางที่ 1

รายการคำทดสอบการแปรของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง

พยัญชนะต้นดั้งเดิม \ วรรณยุกต์ดั้งเดิม	A (ไม่มีรูป วรรณยุกต์ กำกับ)	B (ใช้รูป วรรณยุกต์ ไม่เอก)	C (ใช้รูป วรรณยุกต์ไม่โท)	DL (พยางค์ตาย สระเสียงยาว)	DS (พยางค์ตาย สระเสียงสั้น)
กลุ่มที่ 1 (เสียงไม่ก้อง พ่นลม)	A1 ขา	B1 ข้า	C1 ข้า	DL1 ขาด	DS1 ขัด
กลุ่มที่ 2 (เสียงไม่ก้อง ไม่พ่นลม ไม่บีบเส้นเสียง)	A2 กา	B2 ป่า	C2 ป่า	DL2 ปาด	DS2 ปัด
กลุ่มที่ 3 (เสียงไม่ก้อง ไม่พ่นลม บีบเส้นเสียง)	A3 อา	B3 ป่า	C3 บ้า	DL3 บาด	DS3 บัด
กลุ่มที่ 4 (เสียงก้อง)	A4 คา	B4 คำ	C4 ค้ำ	DL4 คาด	DS4 คัด

ผลการศึกษา

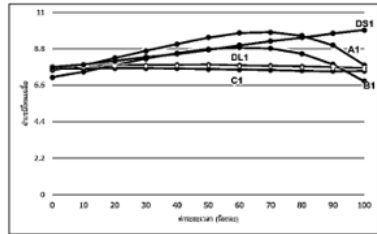
1. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัยดำเนินการหาค่าเฉลี่ยโตนเฉลี่ย ทั้ง 11 จุดของระยะเวลาการออกเสียง จากช่วงระยะเวลาร้อยละ 0 ไปจนถึงร้อยละ 100 จากรายการคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น

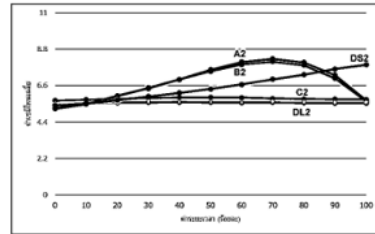
ใต้จังหวัดพัทลุง จำนวน 20 คำ ของผู้บอกภาษาทั้ง 30 คน เพื่อสร้างกราฟเส้นเฉลี่ยโตนเฉลี่ย นำมาวิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ และสรุประบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง ได้ผลการวิเคราะห์ ดังแผนภูมิที่ 2-5 เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 1-4

แผนภูมิที่ 2-5

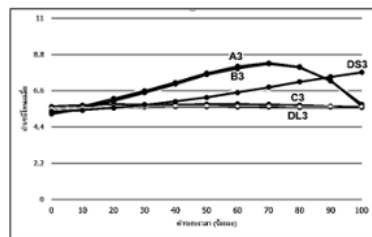
เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 1-4

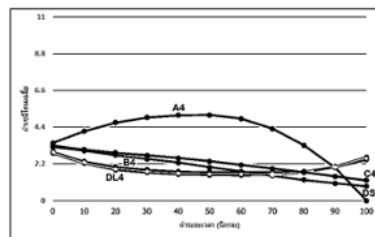
กลุ่มที่ 1

กลุ่มที่ 2

กลุ่มที่ 3

กลุ่มที่ 4

จากแผนภูมิที่ 2-5 เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 1-4 สามารถนำมาสรุปการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้

จังหวัดพัทลุง ด้วยกล่องวรรณยุกต์ (tone box) ได้ตั้งตารางที่ 2 ระบบและสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง ต่อไปนี้

ตารางที่ 2

ระบบและสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง

	A	B	C	DL	DS
1	ว 1 [454]		ว 2 [44]		ว 1 [45]
2	ว 3 [343]		ว 4 [33]		ว 3 [34]
4	ว 5 [231]	ว 6 [212]	ว 7 [21]	ว 6 [212]	ว 7 [21]

จากตารางที่ 2 พบว่า ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงเป็นระบบ 7 หน่วยเสียง มีการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์เป็นสามทาง (three ways split) คือ ABCD 1-23-4 ด้วยเงื่อนไขความก้องและไม่ก้อง การพ่นลมและไม่พ่นลมของพยัญชนะต้นดั้งเดิม ซึ่งประกอบด้วยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในแต่ละกลุ่มเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม ดังต่อไปนี้

หน่วยเสียงวรรณยุกต์จากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ 1 (ว 1) เกิดการรวมเสียงระหว่างวรรณยุกต์ A1 และ B1 ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยถิ่นใต้ (กัลยา ตึงศภัทย์, 2525, น. 489) มีสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นกลางสูง-เลื่อนขึ้น-เลื่อนลง [454] และมีเสียงวรรณยุกต์ย่อย

(allotone) ในพยางค์ DS1 โดยมีสัทลักษณะเป็น กลางสูง-เลื่อนขึ้น [45] และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 2 (ว 2) เป็นการรวมเสียงระหว่างวรรณยุกต์ C1 และพยางค์ DL1 มีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็น กลางสูง-ระดับ [44]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์จากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 เป็นการรวมเสียงกันทั้ง 2 กลุ่มประกอบด้วย 2 หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ 3 (ว 3) เกิดการรวมเสียงระหว่างวรรณยุกต์ A23 และ B23 มีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็น กลาง-เลื่อนขึ้น-เลื่อนลง [343] และมีเสียงวรรณยุกต์ย่อย (allotone) ในพยางค์ DS23 มีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็น กลาง-เลื่อนขึ้น [34] และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 4 (ว 4) เป็นการรวมเสียงระหว่างวรรณยุกต์ C23 และพยางค์ DL23 มีสัทลักษณะเป็น กลางสูง-ระดับ [33]

หน่วยเสียงวรรณยุกต์จากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วย 3 หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 (ว 5) ตรงกับเสียงวรรณยุกต์ A4 มีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็น กลางต่ำ-เลื่อนขึ้น-ตก [231] หน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 (ว 6) เป็นการรวมเสียงระหว่างวรรณยุกต์ B4 และพยางค์ DL4 มีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็น กลางต่ำ-เลื่อนลง-เลื่อนขึ้น [212] และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 7 (ว 7) เป็นการรวมเสียงระหว่างวรรณยุกต์ C4 และพยางค์ DS4 มีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ กลางต่ำ-เลื่อนลง [21]

ผู้วิจัยเรียกระบบเสียงวรรณยุกต์และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏตามตารางที่ 2 ว่า “ระบบเสียง

วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงดั้งเดิม (ระบบ พท. 7 ดั้งเดิม)”

การศึกษาระบบเสียงและสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง ตามปัจจัยทางสังคมด้านอายุ ด้วยแนวกลศาสตร์ พบว่า ผู้บอกภาษาใช้ระบบเสียงวรรณยุกต์ 2 ระบบ ได้แก่ ระบบ 7 หน่วยเสียง และระบบ 6 หน่วยเสียง ซึ่งเมื่อทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-Square) การปรากฏของรูปแบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงรูปแบบดั้งเดิม (พท. 7 ดั้งเดิม) กับรูปแบบใหม่ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ในแต่ละรูปแบบของระบบหน่วยเสียงมีความแตกต่างกัน ดังนี้

2. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง 7 หน่วยเสียง

การวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง 7 หน่วยเสียง พบว่า ปรากฏรูปแบบของระบบหน่วยเสียงดังกล่าว 2 รูปแบบ ได้แก่

2.1 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงดั้งเดิม (ระบบ พท. 7 ดั้งเดิม) ผู้วิจัยได้อธิบายการแยกเสียงรวมเสียงและสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ไปแล้วข้างต้น พบระบบวรรณยุกต์ดังกล่าวในผู้บอกภาษาวัยสูงอายุทั้งหมด และพบในกลุ่มวัยกลางคนและวัยรุ่นเป็นส่วนใหญ่ ดังข้อมูลความถี่การปรากฏระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงดั้งเดิม (ระบบ พท. 7 ดั้งเดิม) ในตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงดั้งเดิม (ระบบ พท. 7 ดั้งเดิม)

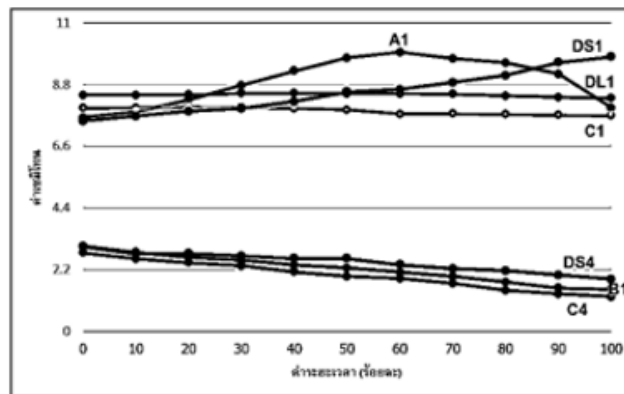
กลุ่มวัย	วัยสูงอายุ	วัยกลางคน	วัยรุ่น	รวม
ความถี่	10	6	4	20
ร้อยละ	100	60.00	40.00	66.67

2.2 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=C4 (ระบบ พท. 7 B1=C4) เกิดการรวมเสียงระหว่างเสียงวรรณยุกต์ B1 กับ C4 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ B1 ดั้งเดิมใช้ กลางสูง-เลื่อนขึ้น-เลื่อนลง [454] และรวมเสียงกับเสียงวรรณยุกต์ A1 แต่ระบบดังกล่าวเสียงวรรณยุกต์ B1 ใช้สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ กลางต่ำ-เลื่อนลง [21] เป็นการรวมเสียงกับเสียงวรรณยุกต์ C4 และพยางค์ DS4 ซึ่งไม่พบระบบเสียง

วรรณยุกต์นี้ในกลุ่มวัยสูงอายุ แต่พบในกลุ่มวัยอื่น ดังข้อมูลในแผนภูมิที่ 6 เสียงวรรณยุกต์จากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 1 เปรียบเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ C4 และพยางค์ DS4 ตารางที่ 4 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=C4 (ระบบ พท. 7 B1=C4) และตารางที่ 5 ความถี่การปรากฏของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=C4 (ระบบ พท. 7 B1=C4)

แผนภูมิที่ 6

เสียงวรรณยุกต์จากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 1 เปรียบเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ C4 และพยางค์ DS4

ตารางที่ 4

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=C4 (ระบบ พท. 7 B1=C4)

	A	B	C	DL	DS
1	ว 1 [454]	ว 7 [21]	ว 2 [44]	ว 1 [45]	
2		ว 3	ว 4	ว 3	
3		[343]	[33]	[34]	
4	ว 5 [231]	ว 6 [212]	ว 7 [21]	ว 6 [212]	ว 7 [21]

ตารางที่ 5

ความถี่การปรากฏของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=C4 (ระบบ พท. 7 B1=C4)

กลุ่มวัย	วัยสูงอายุ	วัยกลางคน	วัยรุ่น	รวม
ความถี่	-	1	2	3
ร้อยละ	-	10.00	20.00	10.00

3. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง 6 หน่วยเสียง

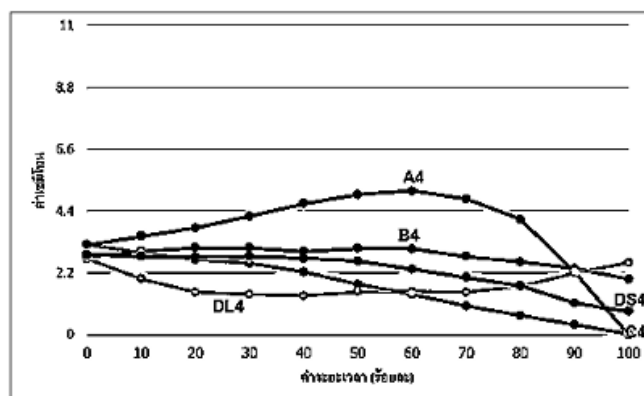
การวิเคราะห์การแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง 6 หน่วยเสียง พบว่า ปรากฏรูปแปรของระบบหน่วยเสียงดังกล่าว 3 รูปแปร ได้แก่

3.1 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B4=C4 (ระบบ พท. 6 B4=C4) เกิดการรวมเสียงระหว่างเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C4 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ B4 ดั้งเดิมใช้ กลางต่ำ-เลื่อนลง-เลื่อนขึ้น [212] แต่ระบบดังกล่าวเสียงวรรณยุกต์ B4 ใช้สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ กลางต่ำ-เลื่อนลง [21] ซึ่งรวมเสียงกับเสียงวรรณยุกต์ C4 และพยางค์

DS4 ส่งผลให้สัทลักษณะของพยางค์ DL4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ย้อย (allotone) ของเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าว โดยมีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ กลางต่ำ-เลื่อนลง-เลื่อนขึ้น [212] พบการใช้ระบบเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าวในกลุ่มวัยรุ่นมากที่สุด กลุ่มวัยกลางคนรองลงมา แต่ไม่พบในกลุ่มสูงอายุ ดังข้อมูลในแผนภูมิที่ 7 เสียงวรรณยุกต์จากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 4 ของระบบ พท. 6 B4=C4 ตารางที่ 5 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B4=C4 (ระบบ พท. 6 B4=C4) และตารางที่ 6 ความถี่การปรากฏของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B4=C4 (ระบบ พท. 6 B4=C4) ต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 7

เสียงวรรณยุกต์จากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 4 ของระบบ พท. 6 B4=C4

ตารางที่ 6

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B4=C4 (ระบบ พท. 6 B4=C4)

	A	B	C	DL	DS
1	ว 1 [454]		ว 2 [44]		ว 1 [45]
2	ว 3 [343]		ว 4 [33]		ว 3 [34]
4	ว 5 [231]	ว 6 [21]	ว 6 [21]	ว 6 [212]	ว 6 [21]

ตารางที่ 7

ความถี่การปรากฏของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B4=C4 (ระบบ พท. 6 B4=C4)

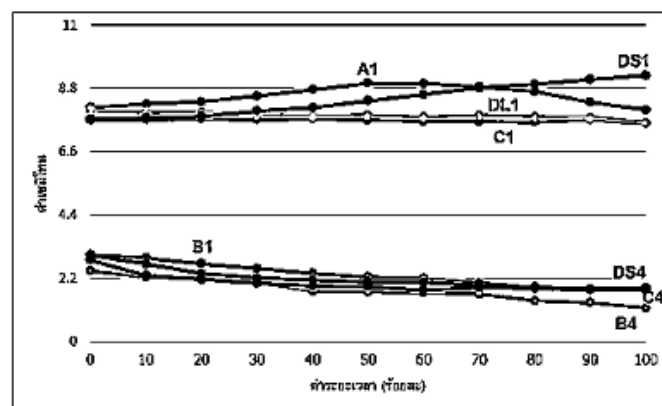
กลุ่มวัย	วัยสูงอายุ	วัยกลางคน	วัยรุ่น	รวม
ความถี่	-	3	1	4
ร้อยละ	-	30.00	10.00	13.33

3.2 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=B4=C4 (ระบบ พท. 6 B1=B4=C4) เกิดการรวมเสียงระหว่างเสียงวรรณยุกต์ B1 B4 และ C4 โดยสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ B1 ดั้งเดิมใช้ กลางสูง-เลื่อนขึ้น-เลื่อนลง [454] และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ B1 ดั้งเดิมใช้ กลางต่ำ-เลื่อนลง-เลื่อนขึ้น [212] แต่ระบบเสียงวรรณยุกต์นี้ B1 และ B4 ใช้สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็น กลางต่ำ-เลื่อนลง [21] ซึ่งรวมเสียงกับเสียงวรรณยุกต์ C4 และพยางค์ DS4 และทำให้เสียงพยางค์ DL4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ย่อย (allotone) ของเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าว

เช่นเดียวกับระบบ พท. 6 B4=C4 ซึ่งพบว่ามีการใช้ระบบเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าวเพียงกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น ดังข้อมูลในแผนภูมิที่ 8 เสียงวรรณยุกต์จากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 1 เปรียบเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ B4 C4 และพยางค์ DS4 ตารางที่ 8 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=B4=C4 (ระบบ พท. 6 B1=B4=C4) และตารางที่ 9 ความถี่การปรากฏของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=B4=C4 (ระบบ พท. 6 B1=B4=C4) ต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 8

เสียงวรรณยุกต์จากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 1 เปรียบเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ B4 C4 และพยางค์ DS4

ตารางที่ 8

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=B4=C4 (ระบบ พท. 6 B1=B4=C4)

	A	B	C	DL	DS
1	ว 1 [454]	ว 6 [21]		ว 2 [44]	ว 1 [45]
2		ว 3		ว 4	ว 3
3		[343]		[33]	[34]
4	ว 5 [231]	ว 6 [21]	ว 6 [21]	ว 6 [212]	ว 6 [21]

ตารางที่ 9

ความถี่การปรากฏของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=B4=C4 (ระบบ พท. 6 B1=B4=C4)

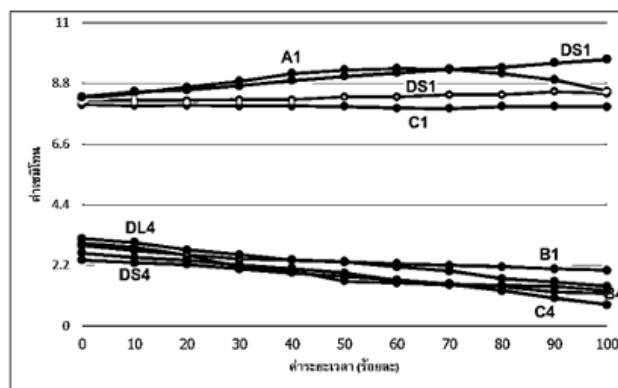
กลุ่มวัย	วัยสูงอายุ	วัยกลางคน	วัยรุ่น	รวม
ความถี่	-	-	1	1
ร้อยละ	-	-	10.00	3.33

3.3 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=B4=DL4=C4 (ระบบ พท. 6 B1=B4=DL4=C4) นอกจากเกิดการรวมเสียงระหว่างเสียงวรรณยุกต์ B1 B4 และ C4 ยังพบว่า สัทลักษณะของเสียงพยางค์ DL4 ซึ่งเดิมเกิดการรวมเสียงกับเสียงวรรณยุกต์ B4 ได้แปรสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ จากกลางต่ำ-เลือนลง-เลือนขึ้น [212] ไปเป็น กลางต่ำ-เลือนลง [21] รวมเสียงกับทั้งเสียงวรรณยุกต์ C4 และพยางค์ DS4 พบการใช้ระบบวรรณยุกต์ดังกล่าวในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น ดังข้อมูลในแผนภูมิ

ที่ 9 เสียงวรรณยุกต์จากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่เปรียบเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ B4 C4 DL4 และ DS4 ตารางที่ 10 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=B4=DL4=C4 (ระบบ พท. 6 B1=B4=DL4=C4) และตารางที่ 11 ความถี่การปรากฏระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=B4=DL4=C4 (ระบบ พท. 6 B1=B4=DL4=C4) ในกลุ่มวัยต่าง ๆ ต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 9

เสียงวรรณยุกต์จากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 1 เปรียบเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ B4 C4 และพยางค์ DL4 และ DS4

ตารางที่ 10

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=B4=DL4=C4 (ระบบ พท. 6 B1=B4=DL4=C4)

	A	B	C	DL	DS
1	ว 1 [454]	ว 6 [21]	ว 2 [44]		ว 1 [45]
2		ว 3		ว 4	ว 3
3		[343]		[33]	[34]
4	ว 5 [231]	ว 6 [21]	ว 6 [21]	ว 6 [21]	ว 6 [21]

ตารางที่ 11

ความถี่การปรากฏระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=B4=DL4=C4 (ระบบ พท. 6 B1=B4=DL4=C4)

กลุ่มวัย	วัยสูงอายุ	วัยกลางคน	วัยรุ่น	รวม
ความถี่	-	-	2	2
ร้อยละ	-	-	20.00	6.67

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาดังกล่าวเกิดการแปรตามปัจจัยทางสังคมด้านอายุ จะสังเกตว่าสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์เกิดการแปรและรวมเสียงกัน ทำให้หน่วยเสียงวรรณยุกต์ลดลง จากหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น

ใต้จังหวัดพัทลุงดั้งเดิม มี 7 หน่วยเสียง กลายเป็น 6 หน่วยเสียง และพบรูปแบบของระบบเสียงวรรณยุกต์ในวัยรุ่นมากที่สุด และวัยกลางคนรองลง ขณะที่กลุ่มวัยสูงอายุยังคงใช้รูปแบบดั้งเดิม ซึ่งสามารถสรุปข้อมูลร้อยละความถี่การปรากฏของรูปแบบระบบเสียงวรรณยุกต์ทั้งหมดได้ดังตารางที่ 12 ต่อไปนี้

ตารางที่ 11

ความถี่การปรากฏระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง B1=B4=DL4=C4 (ระบบ พท. 6 B1=B4=DL4=C4)

รูปแปร	กลุ่มวัย	วัย สูงอายุ (ร้อยละ)	วัย กลางคน (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)
ระบบ พท. 7 ดั้งเดิม		100	60.00	40.00	66.67
ระบบ พท. 7 B1=C4		-	10.00	20.00	10.00
ระบบ 7 หน่วยเสียง		100	70.00	60.00	76.67
ระบบ พท. 6 B4=C4		-	30.00	10.00	13.33
ระบบ พท. 6 B1=B4=C4		-	-	10.00	3.33
ระบบ พท. 6 B1=B4=DL4=C4		-	-	20.00	6.67
ระบบ 6 หน่วยเสียง		-	30.00	40.00	23.33

อภิปรายผล

ผลการศึกษาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงเกิดการแปรตามปัจจัยทางสังคมด้านอายุ โดยระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงมี 2 ระบบหน่วยเสียง ได้แก่ ระบบเสียงวรรณยุกต์ 7 หน่วยเสียง และระบบเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ซึ่งรูปแปรของระบบเสียงดั้งเดิมกับรูปแปรใหม่มีการใช้ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงดั้งเดิมเป็นระบบ 7 หน่วยเสียงมีแนวโน้มเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นระบบเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง เนื่องจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้บอกภาษากลุ่มสูงอายุนั้นยังคงใช้รูปการแปรของระบบเสียงดั้งเดิม ขณะที่ผู้บอกภาษากลุ่มวัยรุ่นใช้รูปแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ที่เป็นระบบ 6 หน่วยเสียงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงระบบหน่วยเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม และผู้บอกภาษากลุ่มวัยกลางคนส่วนใหญ่ยังคงใช้ระบบเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมในสัดส่วนที่มากกว่าระบบเสียงวรรณยุกต์ที่เป็นรูปแปรใหม่ ซึ่งปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นกับระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงนี้สะท้อนให้เห็นแนวความคิดการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ (change in progress) ซึ่งเป็นการใช้รูปภาษาที่แตกต่างกันไปตามอายุ และแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเวลาเสมือน (change in apparent time) กล่าวคือ ภาษาของกลุ่มวัยสูงอายุเปรียบได้กับภาษาอดีตซึ่งมีแนวโน้มจะลดลงและหมดไปในที่สุด ภาษากลุ่มวัยกลางคนเปรียบได้กับภาษาปัจจุบัน และภาษากลุ่มวัยรุ่นเปรียบกับภาษอนาคตกที่จะมีการใช้ต่อไป (Labov, William A., 1772 อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550, น. 39)

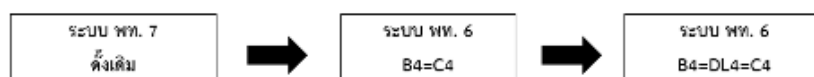
การแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง เกิดจากการแปรของสัทลักษณะเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งเสียงวรรณยุกต์ B1 B4 และพยางค์ DL4 เกิดการเปลี่ยนแปลงสัทลักษณะของเสียงเป็นเสียง กลางต่ำ-เลื่อนลง ซึ่งรวมเสียงกับเสียงวรรณยุกต์ C4 ทำให้จำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์จากเดิมเป็นระบบ 7 หน่วยเสียงลดลงเป็นระบบ 6 หน่วยเสียง ปัจจัย

สำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาจาก 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยธรรมชาติของภาษาและปัจจัยการสัมผัสภาษา

ปัจจัยธรรมชาติของภาษาเป็นปัจจัยภายในตัวภาษาที่ทำให้ภาษาหนึ่งๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปอยู่เสมอ โดยไม่มีใครทราบที่มา เหตุปัจจัย และผลของการเปลี่ยนแปลง (สถาบันภาษาไทย, 2555, น. 4) เสียงวรรณยุกต์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงชัดเจนด้วยปัจจัยดังกล่าว คือ เสียงวรรณยุกต์ B4 และ DL4 เนื่องจากผู้วิจัยฟังเสียงของผู้บอกภาษาแล้วไม่สามารถจำแนกความแตกต่างได้ ต้องอาศัยการศึกษาแนวกลศาสตร์จึงจะสามารถแสดงความแตกต่างจากเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม ขณะที่เสียงวรรณยุกต์ B1 สามารถจำแนกความแตกต่างจากเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมได้ด้วยการฟัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสันนิษฐานว่าเสียงวรรณยุกต์ B4 และ DL4 เกิดการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยธรรมชาติของภาษา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ B4 และ DL4 รวมเสียงกับเสียงวรรณยุกต์ C4 ทำให้ระบบเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนแปลงจากดั้งเดิมไปนั้น ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจ คือ การเปลี่ยนแปลงสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ B4 และพยางค์ DL4 โดยทั้ง 2 เสียงดั้งเดิมเกิดการรวมเสียงกัน มีสัทลักษณะเป็น กลางต่ำ-เลื่อนลง-เลื่อนขึ้น [212] ในขณะที่เสียง B4 เกิดการเปลี่ยนแปลงสัทลักษณะและรวมเสียงกับ C4 เป็นเสียง กลางต่ำ-เลื่อนลง [21] กลับพบว่าสัทลักษณะของเสียง DL4 ในรูปแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ ระบบ พท. 6 B4=C4 ยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในกลุ่มวัยกลางคนและกลุ่มวัยรุ่น แต่ในระบบ พท. 6 B1=B4=DL4=C4 ซึ่งพบเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น เสียง DL4 เปลี่ยนแปลงและรวมเสียงกับ C4 จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงกำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีกระบวนการ ตามแนวความคิดการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ (change in progress) ภายใต้การเปลี่ยนแปลงในเวลาเสมือน (change in apparent time) ดังภาพที่ 1 การเปลี่ยนแปลงระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง ต่อไปนี้

ภาพที่ 1

การเปลี่ยนแปลงระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง

ปัจจัยการสัมผัสภาษา เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นในสังคมหลายภาษา โดยแต่ละภาษามีอิทธิพลต่อกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548, น. 92-93) ถือเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสังคมพัทลุงส่วนใหญ่มีการใช้ทั้งภาษาไทยถิ่นใต้ต่างถิ่นและภาษาไทยมาตรฐาน ทำให้อิทธิพลของทั้ง 2 ภาษามีผลต่อภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง แต่เนื่องจากผู้วิจัยเลือกพื้นที่เก็บข้อมูลเฉพาะบริเวณอำเภอเมืองพัทลุง ซึ่งไม่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ส่งผลให้ปัจจัยจากการสัมผัสภาษาไทยถิ่นใต้ถิ่นอื่นมีอิทธิพลน้อย อีกทั้งการกำหนดคุณสมบัติของผู้บอกภาษาที่นอกจากคุณสมบัติเรื่องอายุแล้ว ยังควบคุมคุณสมบัติที่เกี่ยวกับการสัมผัสภาษาในกลุ่มวัยสูงอายุเพียงวัยเดียว เช่น การอพยพย้ายถิ่น ภูมิหลังบิดามารดา และการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยสันนิษฐานได้ว่าการสัมผัสภาษาไทยมาตรฐานในกลุ่มวัยกลางคนและวัยรุ่นมีอิทธิพลทำให้เสียงวรรณยุกต์เกิดการเปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยใช้การฟังสังเกตว่าเสียงวรรณยุกต์ B1 ที่มีรูปแบบของสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ กลางต่ำ-เลื่อนลง [21] มีเสียงใกล้เคียงกับคำว่า ข่า /khaa2/ ในภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งเป็นวรรณยุกต์ระดับต่ำ (low tone) กล่าวคือ มีเสียงกลาง ๆ แล้วค่อย ๆ ลดระดับลงอย่างรวดเร็ว (กาญจนา นาคสกุล, 2559, น. 159) อิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานที่มีต่อผู้บอกภาษาในกลุ่มวัยกลางคนและวัยรุ่นนั้น อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น การกำหนดให้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาราชการ เมื่อต้องการติดต่อราชการจึงต้องใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการติดต่อ รวมไปถึงระบบการศึกษาที่ใช้ภาษาไทยมาตรฐาน มีการสอนภาษาไทย รวมถึงมีการวัดและประเมินผลภาษาไทยมาตรฐานในสถานศึกษา ส่งผลให้ได้รับการซึมซับและเรียนรู้ว่าภาษาไทยมาตรฐานมีศักดิ์ศรีมากกว่าภาษาไทยถิ่น สังเกตได้จากครอบครัวของชาวจังหวัดพัทลุงหลายครอบครัวที่ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจข้อมูลก่อนเก็บข้อมูลเสียง พบว่าฝึกให้ลูกพูดภาษาไทยมาตรฐานและใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการสื่อสารกับลูก แม้ตนเองจะใช้ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงสื่อสารกับผู้อื่นก็ตาม สอดคล้องกับแนวคิดของลาบอฟ (Labov, William A., 1972, p.179) ที่ว่า การเปลี่ยนแปลงของภาษาส่วนหนึ่งมาจากการที่ผู้พูดเลิกใช้รูปแบบที่มีศักดิ์ศรีน้อย และใช้หันไปใช้รูปแบบที่มีศักดิ์ศรีมากกว่า นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าของจังหวัดพัทลุง โดยเฉพาะการคมนาคม ความสามารถในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี

รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งจังหวัดกำลังส่งเสริมโดยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด (สำนักงานจังหวัดพัทลุง, 2562, น. 150) ยิ่งทำให้คนพัทลุงสัมผัสภาษาต่างถิ่นมากขึ้น ถึงแม้จะไม่ได้ปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง โดยเฉพาะภาษาไทยมาตรฐาน

ดังนั้น ปัจจัยธรรมชาติของภาษาและปัจจัยการสัมผัสภาษา เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลทำให้คนจังหวัดพัทลุงที่มีอายุต่างกัน ใช้ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงต่างกัน เป็นการแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุง ตามปัจจัยทางสังคมด้านอายุ โดยมีแนวโน้มแปรจากระบบเสียงวรรณยุกต์ 7 หน่วยเสียง เป็นระบบเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ซึ่งการแปรของระบบดังกล่าวเกิดจากสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่แปรไป เกิดการรวมเสียงวรรณยุกต์ ส่งผลให้จำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ลดลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมจังหวัดพัทลุง ซึ่งอิทธิพลอย่างหนึ่งมาจากการสัมผัสภาษาไทยมาตรฐาน อันเป็นผลมาจากพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงควรมีการกำหนดนโยบายหรือมาตรการในการอนุรักษ์หรือสืบทอดภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ตระหนัก และเห็นคุณค่าในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงเอกลักษณ์และเป็นความภาคภูมิใจของท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมหลานสนทนาภาษาถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือออกแบบรายวิชาภาษาถิ่นในสถานศึกษา เพื่อให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าและสืบสานภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพัทลุงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในคำพูดต่อเนื่อง ควบคู่ไปด้วย เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การทดสอบเสียงวรรณยุกต์ด้วยคำพูดเดี่ยว ดังนั้นผู้บอกภาษาอาจไม่ได้ออกเสียงตามธรรมชาติที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานหรือภาษาไทยถิ่นกลางด้วยแนวทางการศึกษาเดียวกัน เพื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของภาษาจากการสัมผัสภาษาไทยมาตรฐาน

บรรณานุกรม

- กาญจนา นาคสกุล. (2559). *ระบบเสียงภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา ดิงศักดิ์, ม.ร.ว. (2542). *หน่วยที่ 2 เสียงภาษาไทย. เอกสารการสอนชุด วิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 1-6. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช.
- _____. (2545). *หน่วยที่ 15 ภาษาและภาษาย่อยในประเทศไทย. เอกสารการสอนชุด วิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7-15. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 10). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช.
- จระพันธ์ แก้วชนะ. (2530). *ภาษาที่ใช้ในปัจจุบัน จังหวัดพัทลุง*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉันทส ทองช่วย. (2528). “ภาษาไทยถิ่นพัทลุง” ใน 80 ปี โรงเรียนพัทลุง. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ธีระพันธ์ ล. ทองคำ. (2554). *เสียงภาษาไทย: การศึกษาทางกลศาสตร์*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชฎาภรณ์ ผละฤทธิ์. (2558). *การแปรเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสงขลาตามตัวแปรอายุและถิ่นที่อยู่ของผู้พูด*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิภาวี รัตนานุกูล และ จอมขวัญ สุทธินนท์ (2562). เสียงแปรของพยัญชนะต้นเดียวในคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามปัจจัยสังคมด้านอายุในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง. ใน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, คณะศิลปศาสตร์, *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติด้านศิลปศาสตร์ครั้งที่ 4: ศาสตร์บูรณาการวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (4th Liberal Arts National Conference Integrated Disciplines and Research for Sustainable Development (LAC2019))* (น. 409–418). สงขลา: ผู้แต่ง.
- ศุภินันท์ จิตวิริยพันธ์. (2558). *วรรณยุกต์ในคำพูดเดี่ยวและอิทธิพลของวรรณยุกต์ที่มีต่อกันในคำพูดต่อเนื่องภาษาปะโอ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันภาษาไทย. (2555). *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4: วัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย; ประคองนิมมานะและคณะ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานจังหวัดพัทลุง. (2562). *ข้อมูลจังหวัดพัทลุง 2562*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สุจิน แก้วกลม. (2538). *ศึกษาการแปรของการออกเสียงหน่วยพยัญชนะต้นระดับเปิดไม่ก้องมีลมของผู้พูดภาษาถิ่นพัทลุงที่มีอายุต่างกัน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ และคณะ. (2542). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12. มุลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์*.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2548). *ภาษาไทยในสังคมไทย: ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2550). *ภาษาศาสตร์สังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Gedney, William J. (1972). *A Checklist for Determining Tones in Tai dialects*. In *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*. The Hague: Moutan.
- Labov, William A. (1972). *Sociolinguistic patterns*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.